

El pou del vernís

Butlletí
d'informació

Editorial

Retornats de l'època estival, ens disposem a seguir treballant pels objectius del Grup d'Estudis d'Esplugues. Les activitats que hem programat fins a finals del present any 2006 són les següents:

1. Iniciar les vetllades de *Conèixer i estimar les nostres tradicions*, que ocuparan el lloc de les Trobades de la Gent Gran que hem mantingut durant cinc anys. Les sessions tindran lloc, usualment, cada primer dijous de mes, al Casal de Cultura R. Brillas, a les 19,30 h.
2. Com ja és tradicional, farem la X Caminada Popular al cim de Sant Pere Màrtir, prevista per l'1 d'octubre, acte que s'organitza conjuntament amb l'Espluga Viva.
3. Abans d'acabar l'any farem una visita a les Caves Marguery, un dissabte al matí, amb explicacions del que hi havia i tanmateix de l'art d'elaboració del vi.
4. A finals de mes de novembre, celebrarem el Nadal a la bestreta en un restaurant espluguï, on ens aplegarem els socis i simpatitzants que hi vulguin participar.
5. També a finals del mes de novembre d'enguany, tindrà lloc l'Assemblea General Ordinària anual i preceptiva de la nostra entitat.

I, com a tasca important que veurà la llum a les acaballes de l'any proper, hem d'esmentar la confecció de la Miscel·lània, com a recull d'una part de les Trobades de la Gent Gran, en la que de moment ja hem preparat un interessant esborrany de *La Pagesia, Els Tres Tombs, L'ofici de Campaner, El Raval, La Ràdio, l'ofici de Florista, etc.* En acurada elaboració estem preparant 4 treballs més dels reculls enregistrats magnetofònicament, a part de completar-los amb una informació complementària. El nostre objectiu és aconseguir la publicació d'una Miscel·lània completa d'unes 150 pàgines, incloses les fotografies de l'època i documentació rigorosament històrica.

En el Pou del Vernís del mes de desembre, farem saber les activitats previstes pel 2007 i esperem seguir gaudint de la vostra confiança i interès.

Filosofia política del P. Miquel d'Esplugues (II)

Com a complement de la ressenya apareguda en el núm. 14 del Pou del Vernís, en la qual expressàvem l'obra franciscana en una societat espanyola en lluita i emmarcada en l'època viscuda pel P. Miquel d'Esplugues (1870-1934), avui procedim a comentar la seva filosofia política davant d'una societat europea d'antagonismes radicals. És interessant donar a conèixer el brou de cultiu que vivia la nostra societat a principis del segle XX, car no es pot oblidar que nosaltres som els mers continuadors d'una filosofia de vida que, no per diferent, es pot desentendre de l'època prèvia a la guerra civil 1936-39, que va marcar un punt d'inflexió en el desenvolupament de la nostra societat, les conseqüències del qual n'arriben als nostres dies.

És curiós que el P. Miquel i el jurista alemany contemporani seu, Carl Schmitt (1888-1985), evident exponent de l'antiliberalisme radical i tanmateix ideòleg del règim nacional-socialista alemany, coincidissin en aquell temps en una proposta que es fonamentava en el recurs *d'amic/enemic*, qüestió aquesta que va fer seva la política d'Hitler i que la definia radicalment. La diferència era, però, que ambdós intel·lectuals diferien molt quant els continguts d'aquest recurs, que el P. Miquel emmarcava com una forma de política catòlica. Però diguem també que l'incipient catolicisme liberal espanyol de l'època, no va quallar mai en la societat i, a més, desconeixia profundament l'abast de la progressia intel·lectual catalana.

Aquesta característica havia de limitar molt el recurs *d'amic/enemic* en la política pràctica del P. Miquel, que Carl Schmitt interpretava d'una forma molt diferent (1). Però el P. Miquel

expressava aquesta proposta amb la frase: *Una cosa tanmateix sembla evident, que no hi ha res a l'home tan natural com la pugnacitat* (2). És a dir, que en el ser humà hi és sempre present una inclinació a lluitar o a combatre. I aquesta proposta ve a ser el nucli de la filosofia política del P. Miquel, que va fer efectiva a tot arreu on intervingué. Caldria matisar, però, que ell com a home religiós, ho assumia com una mena de pacifista-lluitador, perquè n'estava convençut de la necessitat d'ambdues coses, tot dissentint del seu admirat Joan Maragall, quan afirmava que: *la lluita repugna la meva naturalesa*.

Cal incidir, però, en un fet molt important en la vida del P. Miquel, com va ser la I Guerra Mundial, que va acabar aproximadament el 1919 i que va marcar molt decisivament el pensament del nostre personatge. Encara no era pas acabada la Gran Guerra, que ja la qualificava el 1916 com una tragèdia mundial, en la que l'home era, a la vegada, actor i espectador. En el període d'entreguerres, perquè cal saber que la II Guerra Mundial va ser la continuació de la I Guerra Mundial, s'anava forjant un altre tipus d'home, que recordava malauradament la sentència hobesiana *d'homo hominis lupus*, (L'home és un llop per l'altre home).

La dolorosa reflexió del P. Miquel, un cop acabada la Gran Guerra, però conscient que se'n preparava una altra de pitjor, es va centrar en set punts que comentarem breument. Amb aquestes propostes que ell va defensar abans de morir el 1934, es perfilava una inquietud fonamental, que l'ascens del nazisme, a partir del 1933 encara va aguditzar més. Era evident que la Filosofia i la Política no s'acabaven d'avenir del tot. Però el P. Miquel ho expressava amb l'apremi angoixós

que era necessari actuar amb la màxima celeritat. Es veia venir el cataclisme, però no hi va arribar a temps. Fem, doncs uns comentaris a les esmentades propostes, que s'han d'entendre en el context de 1934.

Reflexió primera

Constatava que els règims autoritaris es caracteritzaven per la seva feblesa, el qual els hi obligava a ser autoritaris. Sense anar més lluny, aquesta era la perspectiva del règim espanyol del 1927, en plena Dictadura del general Primo de Rivera i que, en opinió del P. Miquel, era palesament inhàbil per a resoldre cap problema greu.

Reflexió segona

Afirmava que la solidesa d'un ens polític tenia les seves lleis pròpies. És a dir, que la desfeta nacional o la superació d'una gran crisi obeeixen a factors que eren aliens a l'unitarisme o a la federació.

Reflexió tercera

En aquells moments, el P. Miquel considerava que el sentiment patriòtic se'n podria eixir de mare i convertir-se en una imperiosa necessitat d'expansió.

Reflexió quarta

Constatava que les antigues formes democràtiques, prou assentades en l'època del P. Miquel, s'havien vist obligades a reforçar el principi d'autoritat. Sobretot vista l'evolució de les experiències soviètiques i feixistes.

Reflexió quinta

Els règims resultants de la Gran Guerra, van intentar mantenir en equilibri el món. Però no hi comptaven amb la força dels nous autoritarismes emergents, és a dir, el feixisme i el sovietisme, que van jugar a fons la seva vocació nacionalista i imperialista.

Reflexió sexta

El P. Miquel tenia clar, com a bon religiós, que les idees de llibertat, igualtat i fraternitat eren filles de l'Evangeli, és a dir, no pas inventades per la Il·lustració. I, en conseqüència, no va estalviar crítiques a l'estatolatria, en aquells moments emergent.

Reflexió sèptima

Advocava per que les minories nacionals fossin incloses en la Societat de Nacions. Encara no s'havia creat l'Estat d'Israel i considerava el Sionisme i tanmateix el Vaticà com a interlocutors molt vàlids en el concert mundial. Cal tenir present que això ho exposava el 1934.

El P. Miquel va acusar en profunditat l'efecte de la Gran Guerra. Però era de mena optimista i no renunciava a una *humanitat que progressa malgrat la fallida i el naufragi de tantíssims. I els problemes es resolen i les coses que durant segles han estat obscures, van aclarint-se*. Aquesta era la vocació de lluita del gran franciscà. En la primera ressenya apareguda en l'anterior butlletí, apareixia un lluitador per Catalunya i per una societat liberal, ben oposada a l'integrisme de l'època. Però era també un excel·lent coneixedor dels avatars polítics europeus i, en aquesta segona ressenya, n'hem donat una bona pinzellada.

Aquesta és l'aportació del Grup d'Estudis a la personalitat de l'il·lustre espluguí i franciscà P. Miquel d'Esplugues. Cal que la nostra vila conegui els seus prohoms i la gent lluitadora que ha viscut entre nosaltres.

Contemplat amb la perspectiva dels anys, la seva figura ha anat guanyant pes cada vegada més. I penso que hem de tenir la dignitat d'honorar la gent que ha enaltit el nom d'Esplugues amb una trajectòria religiosa i ciutadana del tot exemplars.

Joan M. Puiggròs i Modolell
Llicenciat en Filosofia

(1) "Es cierto que del concepto de lo político (.....) derivan consecuencias pluralistas, però no en el sentido de que "dentro" de una misma unidad política, y en lugar de la distinción decisiva entre amigos y enemigos, pueda darse un pluralismo que, al acabar con la unidad, destruiría también lo político"

Carl Schmitt - "El concepto de lo político"- Madrid: Alianza Editorial 2002 - p. 74

(2) Josep Monserrat / Pompeu Casanovas- "Pensament i Filosofia a Catalunya"- Barcelona: Inehca- Soc. Catal. de Filosofia - 2003 - p. 23

Si voleu fer-vos socis/sòcies ompleneu aquesta butlleta o una fotocòpia i envieu-la al Grup d'Estudis d'Esplugues.

En/Na	<input type="text"/>	Telèfon	<input type="text"/>
Adreça	<input type="text"/>		
Població	<input type="text"/>		
CP	<input type="text"/>	e-mail	<input type="text"/>

Estic interessat/da

Fer-me soci/a Rebre informació activitats

Col·laborar com _____

Quota soci/a: 25 euros l'any

adjunt taló compte corrent

signatura

Recordem els qui ens han deixat

Lamentem comunicar-vos la defunció de Josep Malaret i Mañà, pare de la nostra companya de junta, Mercè Malaret. No cal dir com participem en el condol per aquesta pèrdua, ocorreguda el 31 de juliol d'aquest any, als 92 anys d'edat.

En Josep Malaret era un patriota de cap a peus i la seva lluita per Catalunya es reflecteix molt en el llibre "El Grup Excursionista Germanor d'Esplugues i el seu temps", que es va presentar a la nostra vila ara fa un any.

Home de caràcter i de profundes conviccions ha deixat un bon record entre la gent que participàvem de la seva amistat. Les seva trajectòria patriòtica li deparà no pocs problemes però ell mai no refusà la seva catalanitat.

Acompanyem, doncs, amb el nostre sincer sentiment a tota la família i el tindrem present sempre en la memòria com un home fidel a Catalunya.

Enlloc de la Gent gran, ara les Tradicions de la nostra terra

Ens plau informar-vos de la programació que ha preparat el Grup d'Estudis respecte els actes compresos en la futura etapa de "Conèixer i estimar les nostres tradicions", que es preveuen realitzar en el Casal de Cultura Robert Brillas, a les 19.30 hores:

- 1. Dijous 5 d'octubre: Tots Sants: Els panellets**
- 2. Dijous 2 de novembre: El Pessebre**
- 3. Dijous 14 de desembre: Costums nadalenques**
- 4. Dijous 1 de febrer 2007: Carnaval**
- 5. Dijous 1 de març: Pasqua**
- 6. Dijous 3 de maig: Arbre de maig**
- 7. Dijous 7 de juny: Sant Joan**

Hi intervindran en cada acte dues persones:

- a) El conferenciant: Sr. Joan Soler i Amigó
- b) La que realitzarà la part pràctica, diferent en cada acte

La personalitat del conferenciant és molt destacada:

- Estudis complets de Filosofia, Teologia i Llicenciat Fil. i Llet. Secció Pedagogia per la UB
- Pertany a diverses associacions importants, com SGA d'Espanya, Soc. Cat. De Pedagogia, Ass. de Mestres Rosa Sensat, Omnium Cultural i d'altres.
- Ha participat en 18 obres de cultura popular, 10 de temes històrics i diverses més d'altres temes.
- Ha aconseguit 9 premis de diferents entitats, d'entre elles Premi Crítica de "Serra d'Or", Premis "Baldiri Reixac", "Joan Amades", "Leandre Colomer" i d'altres.

Encara que estigui organitzat pel Grup d'Estudis, és clar que hi és convidada tota la ciutadania d'Esplugues.

Dimecres de 18,30 a 20,00 h

NOU NÚM. DE FAX

93 473 29 87

Telèfon:

93 473 44 12

NOU e-mail:

grupestudisesplugues@hotmail.com

Seu:

Casal de Cultura Robert Brillas
Àngel Guimerà, 38
08950 Esplugues de Llobregat

Flora de Sant Pere Màrtir

ELS PINS

Pinus sp. Fam. Pinàcies

En l'anterior POU DEL VERNÍS escrivia sobre els pins en general. En aquest d'ara em referiré expressament en els pins de St. Pere Màrtir.

Com ja he escrit altres vegades, a St. Pere Màrtir hi conflueixen els termes municipals de Barcelona, St. Just Desvern i Esplugues.

El bosc que hi havia sobre Pedralbes i arribava fins a la carena del coll del Potell va servir de llenya durant la guerra fins que es va acabar. La guerra i els pins.

Després de la guerra quan es van adonar que la muntanya els queia a sobre, van repoblar-ho amb pins blancs (*Pinus haleoensis*). És un bosc espès partit per la meitat de dalt a baix per un aflorament embarrancat de pedra foguera (silex).

Els pins que hi ha a la vessant obaga en el terme de Sant Just Desvern es deuen plantar pels anys 80 – 90. Del meu record, abans de la guerra, tot aquell indret, de la font de la Beca fins al nivell de la Plaça de les Bruixes, era una ben cuidada vinya. Es va abandonar i durant molts anys va ser un ermot. Ara és una jove i

magnífica pineda de pins pinyers (*Pinus pinea*) que ja comença a donar els seus fruits.

A la cara solella de Sant Pere Màrtir li correspon el terme municipal d'Esplugues. Hi ha plantats pins escadussers que no arriben a formar ni pineda ni bosc compacte per les difícils condicions ambientals tot i els esforços del benemèrit viverista amateur, altruista abnegat Sr. Jordi Roca i col·laboradors que no deixen d'anar-ne plantant.

També fem constar les restes de l'antiga pineda en terrenys de la Companyia de les Aigües molt malmesa per incendis, l'últim de gros el 1991.

Com a nota curiosa vull fer esment dels pins originats a dins dels emplaçaments dels antiaeris construïts al començar la guerra. A l'empara de la nivellació del terreny i obres dels petits murs es va propiciar la retenció d'aigües de pluja i la germinació, naixença i arrelament oportunista d'alguns pins. Eren pins rigorosament silvestres que ara al netejar l'indret, ja no hi són. S'han enfrontat la Botànica i la Història. Aquesta vegada ha guanyat la Història. Es veia a venir!

*Andreu Ferret
Tardor, 2006*

